

İklim Eylem Planı

Küresel iklim krizi, hem fiziksel etkileri (sıcak dalgaları, aşırı yağışlar, seller, kuraklık ve deniz seviyesinin yükselmesi) hem de sosyoekonomik yansımaları (gıda ve su güvenliği riskleri, sağlık üzerindeki olumsuz etkiler, tedarik zinciri kırılganlıkları) bakımından çağımızın en kapsamlı ve çok boyutlu dönüşüm gündemini oluşturmaktadır. Bu dönüşümün merkezinde ise, enerji üretim ve tüketim sistemlerinin karbonsuzlaştırılmasını hedefleyen enerji dönüşümü yer almaktadır. Enerji dönüşümü; yenilenebilir enerji kaynaklarının hızla yaygınlaştırılmasını, enerji verimliliğinin artırılmasını, şebeke esnekliğinin geliştirilmesini ve talep tarafı yönetiminin güçlendirilmesini içeren bütüncül bir süreçtir. Bu süreç, bina, ulaşım, sanayi ve tarım gibi farklı sektörleri birbirine entegre eden, düşük karbonlu ve sürdürülebilir bir kalkınma modeline geçişi temsil etmektedir.

Türkiye, Paris Anlaşması kapsamında belirlediği ulusal iklim taahhüdü doğrultusunda, 2053 yılına kadar Net Sıfır Emisyon hedefini benimsemiş ve bu hedefe ulaşmak amacıyla İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2024–2030)¹'u yürürlüğe koymuştur. Bu ulusal çerçeve, düşük karbonlu kalkınma, iklim direnci ve sürdürülebilir ekonomik dönüşüm alanlarında kapsamlı bir yol haritası sunmaktadır.

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, bu ulusal vizyonla tam uyum içinde, kendi İklim Eylem Planı (İNÜ–İKEP) çalışmalarını başlatmış ve kurum genelinde sürdürülebilirlik hedeflerini somut politika ve uygulamalara dönüştürmüştür. Üniversite, kampüs operasyonlarından araştırma programlarına, eğitim faaliyetlerinden toplumsal katkı projelerine kadar tüm süreçlerinde sürdürülebilirlik, enerji verimliliği ve karbon azaltımı ilkelerini kurumsal bir politika haline getirmiştir. Bu kapsamda, İNÜ–İKEP yalnızca çevresel etkiyi azaltmayı değil, aynı zamanda üniversite topluluğunda iklim bilinci ve yeşil dönüşüm kültürünü kalıcı biçimde yerleştirmeyi amaçlamaktadır.

Yükseköğretim kurumları, sahip oldukları araştırma ve yenilik kapasitesi, eğitim yoluyla nitelikli insan gücü yetiştirme misyonu ve kampüs işletimlerinin ölçeği sayesinde, iklim kriziyle mücadele ve sürdürülebilir dönüşüm süreçlerinde stratejik bir konuma sahiptir.

¹https://iklim.gov.tr/db/turkce/icerikler/files/%C4%B0klim%20De%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fine%20Uyum%20Stratejisi%20ve%20Eylem%20Plan_%202024-2030.pdf.

Üniversiteler, bir yandan bilim temelli hedefler doğrultusunda ve Sera Gazı Protokolü Kurumsal Standardı çerçevesinde kurumsal sera gazı envanterlerini sistematik biçimde izleyip yönetirken; diğer yandan müfredat entegrasyonu, yaşayan laboratuvar uygulamaları ve toplumsal etkileşim kanalları aracılığıyla düşük karbonlu kalkınmanın bilgi altyapısını üretir ve yaygınlaştırır.

Bu çok katmanlı rol, üniversiteleri yalnızca iklim eyleminin uygulayıcıları değil, aynı zamanda bilgi üretimi ve farkındalık oluşturma öncü aktörleri haline getirmektedir. Bu bağlamda, yükseköğretim kurumlarının yürüttüğü faaliyetler, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile (özellikle SKA 13: İklim Eylemi ve SKA 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji hedefleriyle) doğrudan örtüşmektedir. Üniversiteler, bu hedeflere katkı sağlayarak hem kendi kurumsal dönüşümlerini hızlandırmakta hem de toplumun iklim direncini güçlendirecek bilgi, teknoloji ve farkındalık altyapısını inşa etmektedir.

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, iklim eylemine yönelik kurumsal yaklaşımını, bütüncül bir sürdürülebilirlik anlayışı doğrultusunda üç temel eksen üzerinde şekillendirmektedir:

1. Azaltım (Mitigation): İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, kampüs faaliyetlerinden kaynaklanan Kapsam 1, 2 ve 3 sera gazı emisyonlarını sistematik biçimde azaltmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda; enerji verimliliğinin artırılması, yenilenebilir enerji tedariki ve üretiminin yaygınlaştırılması, düşük karbonlu ulaşım modellerinin teşviki, sürdürülebilir tedarik zinciri uygulamaları ile atık ve su yönetiminde döngüsel yaklaşımların benimsenmesi temel öncelikler arasında yer almaktadır.

2. Uyum (Adaptation): Üniversite, iklim değişikliğinin fiziksel etkilerine karşı dayanıklı bir kampüs altyapısı oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu eksen, ısı dalgaları, sel riski ve su stresi gibi iklim kaynaklı tehditlere karşı uyum önlemleri, afet risk azaltımı stratejileri ve kurumsal süreklilik planları geliştirilmesini içermektedir. Böylece kampüsün ve paydaşlarının iklim direncinin artırılması hedeflenmektedir.

3. Bilgi – Kültür – Politika (Knowledge – Culture – Policy): Bu eksen, üniversitenin eğitim, araştırma ve toplumsal katkı işlevlerini kapsayan kültürel ve bilişsel dönüşüm boyutunu temsil eder. Müfredatta iklim ve enerji modüllerinin entegrasyonu, iklim temalı araştırma projelerinin desteklenmesi, paydaş katılımı mekanizmalarının güçlendirilmesi ve eşitlik ile kapsayıcılık ilkeleri çerçevesinde adil bir yeşil dönüşüm kültürünün kurumsallaştırılması temel hedeflerdir.

Bu çerçeve, İklimle Bağlantılı Finansal Beyanlar Görev Gücü (TCFD) ile uyumlu risk-fırsat yönetimini, ISO 50001/14001 odaklı yönetim sistemlerini ve şeffaf ölçme–raporlama–doğrulama süreçlerini esas alır. Böylece hedefler yıllık metrikler, ara hedefler (2028/2035/2040 yılları) ve performans panoları ile izlenebilir ve denetlenebilir hale gelir.

İklim değişikliği ve enerji dönüşümü yalnızca çevresel bir gündem değil; aynı zamanda bilimsel, teknolojik, ekonomik ve toplumsal bir dönüşüm alanıdır. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Türkiye'nin 2053 Net Sıfır vizyonu ile paralel olarak geliştirdiği bu plan

aracılığıyla, 2053 yılına kadar Net Sıfır Emisyon hedefiyle uyumlu, eğitim–araştırma–toplumsal katkı eksenlerinde ölçülebilir bir yol haritası ortaya koymaktadır.

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi İklim Eylem Planı

2024-2053

(İNÜ-İKEP)

1. İklim Eylem Planının Amaçları

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi İklim Eylem Planı (İNÜ-İKEP), küresel iklim krizinin giderek artan etkilerine karşı kurumsal düzeyde somut, ölçülebilir ve sürdürülebilir adımlar atmak amacıyla hazırlanmıştır. Plan, üniversitenin eğitim, araştırma, toplumsal katkı ve kampüs yaşamı alanlarında yürüttüğü tüm faaliyetleri iklim odaklı bir dönüşüm perspektifine entegre etmeyi hedefler. İNÜ-İKEP'in koordinasyonu, üniversitenin sürdürülebilirlik politikalarının yürütülmesinden sorumlu Sürdürülebilir Toplum ve Yenileşim Koordinatörlüğü tarafından sağlanmaktadır. Bu koordinatörlük, planın geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi süreçlerinde akademik birimler, idari departmanlar, öğrenci toplulukları ve dış paydaşlarla yakın iş birliği içinde çalışarak bütüncül bir yönetim modeli oluşturur.

1.1 Birincil Hedefler

- 2053 yılına kadar Net Sıfır Emisyon statüsüne ulaşmak.
- 2035 yılına kadar üniversitenin karbon ayak izini %25 azaltmak.
- Tüm kampüslerde yenilenebilir enerji payını 2040'a kadar %100'e çıkarmak.
- Sıfır Atık ve Sıfır Plastik Kampüsü yaklaşımını yaygınlaştırmak.
- Müfredat ve araştırma süreçlerine iklim, enerji dönüşümü ve sürdürülebilirlik temalarını bütüncül biçimde entegre etmek.
- Üniversite topluluğu içinde iklim bilinci ve yeşil dönüşüm kültürünü kurumsal bir değer haline getirmek.

1.2 Stratejik Hedefler (2024-2053)

Dönem	Hedefler	Açıklama
2024-2028	Temel veri tabanı ve karbon envanterinin oluşturulması	Kapsam 1-2-3 haritalaması, enerji tüketim ölçümleri, atık yönetimi sistemleri kurulumu
2029-2035	Emisyon azaltım projelerinin uygulanması	Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji sistemleri, sürdürülebilir ulaşım altyapısı
2036-2045	İklim dayanıklılığı ve çevresel iyileştirme yatırımları	Akıllı bina sistemleri, su yönetimi, yeşil alan artışı, yağmur suyu hasadı
2046-2053	Net Sıfır statüsüne geçiş ve izleme dönemi	Karbon dengeleme mekanizmaları, yıllık MRV (ölçme-raporlama-doğrulama), uluslararası raporlama

2. İklim Eylem Planının Kapsamı

2.1. Eylem Planının Sınırlılıkları

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi İklim Eylem Planı (İNÜ-İKEP), üniversitenin tüm akademik, idari ve teknik faaliyet alanlarını kapsayan bütüncül bir çerçevede tasarlanmıştır. Plan, NeoTech Campus, Kağıthane Kampüsü ve diğer tüm yerleşkeleri içermekte olup,

üniversitenin mekânsal sınırları içinde yürütülen tüm operasyonları, süreçleri ve hizmetleri iklim eylemi perspektifiyle yeniden ele almaktadır.

İNÜ–İKEP’in kapsamı yalnızca kampüs altyapısını değil, aynı zamanda üniversitenin eğitim, araştırma, inovasyon ve toplumsal katkı faaliyetlerini de içine almaktadır. Bu doğrultuda, plan; kampüs yaşamının tüm boyutlarını dönüştürmeyi hedefleyen bir stratejik yol haritası işlevi görmektedir.

2.2. Kapsanan Emisyon Kaynakları

Plan, Sera Gazı Protokolü Kurumsal Standardı uyarınca üç kapsamda emisyon yönetimini esas alır. Her kapsam için 3 yıllık ölçüm, azaltım ve raporlama süreçleri uygulanacaktır:

- **Kapsam 1:** Üniversiteye ait araçlardan, ısıtma/soğutma sistemlerinden, laboratuvar faaliyetlerinden ve soğutucu gazlardan kaynaklanan doğrudan emisyonlar.
- **Kapsam 2:** Satın alınan elektrik, bölgesel ısıtma ve soğutma gibi dolaylı enerji tüketiminden kaynaklanan emisyonlar.
- **Kapsam 3:** Üniversite topluluğunun işe gidip gelmeleri, iş seyahatleri, tedarik zinciri, atık yönetimi, su kullanımı, yiyecek hizmetleri ve dijital altyapıdan kaynaklanan dolaylı emisyonlar.

2.3. Uygulama Alanları

Planın uygulama alanı kapsamında:

- **Enerji Yönetimi:** Elektrik, ısıtma–soğutma, aydınlatma ve diğer enerji tüketim süreçlerinin ölçülmesi, izlenmesi ve enerji verimliliği ilkeleri doğrultusunda iyileştirilmesi; yenilenebilir enerji kaynaklarının üniversite enerji sistemlerine entegre edilmesi.
- **Ulaşım:** Kampüs içi ve kampüsler arası ulaşımında **düşük karbonlu, paylaşım temelli ve erişilebilir ulaşım çözümlerinin** geliştirilmesi; personel ve öğrenci ulaşım alışkanlıklarının sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu hale getirilmesi.
- **Tedarik Zinciri:** Satın alma ve hizmet tedarik süreçlerinde **sürdürülebilir tedarik ilkelerinin** uygulanması; çevre dostu ürün ve hizmetlerin tercih edilmesi; karbon ayak izi düşük alternatiflerin teşvik edilmesi.
- **Su Yönetimi:** Kampüslerde **su verimliliğini artırmaya, yağmur suyu hasadına ve atık suyun yeniden kullanımına** yönelik sistemlerin geliştirilmesi; su kaynaklarının korunmasına yönelik farkındalık çalışmalarının yürütülmesi.
- **Atık Yönetimi:** Atıkların kaynağında azaltılması, ayrıştırılması, geri dönüşüm oranlarının artırılması ve döngüsel ekonomi yaklaşımının kampüs genelinde kurumsallaştırılması.
- **Biyçeşitlilik ve Yeşil Alan Yönetimi:** Kampüslerde doğal yaşam alanlarının korunması, yeşil alanların artırılması ve ekolojik çeşitliliği destekleyen peyzaj uygulamalarının hayata geçirilmesi.

Böylece, İNÜ–İKEP yalnızca sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik teknik bir belge olmanın ötesinde, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi’nin **tüm operasyonel ve akademik süreçlerini sürdürülebilirlik ilkeleriyle bütünleştiren** stratejik bir dönüşüm çerçevesi sunmaktadır.

Planın uygulanmasıyla birlikte, her kampüsün enerji, su, atık ve ulaşım performansı düzenli olarak izlenecek, elde edilen veriler kurumsal sera gazı envanteri ve yıllık iklim eylemi raporları aracılığıyla şeffaf biçimde paylaşılacaktır. Bu sayede, üniversitenin tüm birimlerinde iklim bilinci, çevresel sorumluluk ve veriye dayalı karar alma kültürü yerleşik hale getirilecektir.

2.4. Paydaş Katılımı

İNÜ–İKEP’in başarısı, paydaş katılımına dayalı bütüncül bir yönetim anlayışıyla mümkündür.

- **Dahili Paydaşlar:** Öğrenciler, akademik personel, idari çalışanlar, sürdürülebilirlik koordinatörlüğü, öğrenci kulüpleri.
- **Harici Paydaşlar:** Yerel yönetimler, kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları (ör. TEMA, Yeşilay, Kızılay), iş dünyası, mezunlar.

Her akademik yıl sonunda, paydaşların katkılarıyla “İklim Eylem İzleme Raporu” yayımlanacak ve web sitesinde kamuya açık biçimde paylaşılacaktır.

2.5. Destekleyici Etkinlikler ve Eğitimler

- “İklim Farkındalığı Günleri” ve “Sürdürülebilir Yaşam Atölyeleri” düzenlenecektir.
- Öğrenci kulüpleriyle iş birliği içinde “Yeşil Kampüs Elçileri” programı başlatılacaktır.
- Kadın Girişimciler Akademisi ve NeoTech Girişim Merkezi ile sürdürülebilir inovasyon eğitimleri geliştirilecektir.
- SKA 7 (Erişilebilir ve Temiz Enerji), SKA 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) ve SKA 12 (Sorumlu Üretim ve Tüketim) temalarında tematik seminer dizileri planlanacaktır.

2.6. Diğer Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile İlişki

İNÜ–İKEP yalnızca SKA 13 (İklim Eylemi) ile değil, aşağıdaki hedeflerle de doğrudan ilişkilidir:

SKA	Başlık	İlişki
SKA 4	Nitelikli Eğitim	Müfredat entegrasyonu ve farkındalık programları
SKA 6	Temiz Su ve Sanitasyon	Su verimliliği, gri su ve yağmur suyu kullanımı
SKA 7	Erişilebilir ve Temiz Enerji	Yenilenebilir enerji yatırımları
SKA 11	Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	Ulaşım, yeşil alan ve şehir bağlantılı projeler
SKA 12	Sorumlu Üretim ve Tüketim	Atık yönetimi ve kaynak verimliliği
SKA 17	Amaçlar için Ortaklıklar	Paydaş katılımı, yerel ve küresel iş birlikleri

2.7. Zaman Çizelgesi

Dönem	Aşama	Hedefler
2024–2028 (Kısa Vadeli)	Planlama ve Altyapı	Karbon envanteri, enerji politikası, sıfır atık altyapısı, farkındalık eğitimleri
2029–2035 (Orta Vadeli)	Uygulama ve Yaygınlaştırma	Yenilenebilir enerji sistemleri, sürdürülebilir ulaşım, akademik modül entegrasyonu
2036–2045 (Gelişme Dönemi)	Dayanıklılık ve Ölçekleme	Su yönetimi, yeşil bina uygulamaları, kampüs çevresinde yeşil koridor
2046–2053 (Olgunluk Dönemi)	Net Sıfır ve İzleme	Tam karbon dengeleme, yıllık MRV raporlaması, uluslararası sürdürülebilirlik raporları